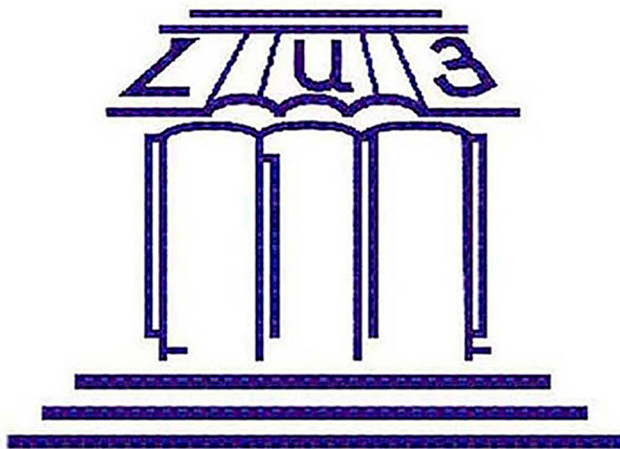

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

17815

Հանրահայտ

Հրեգական-իսրայելական

891.99

4-22

1923

333 ՆԱՆԴԵՑԻ

ԱՐԵՓԱԿԸ-

ԽԱՉԱՓԱՅՏԻՆ

2003

891.99

Կ-22

331.39

4-22

Կ. ՎԱՆԱՆԴԵՑԻ-ԻՅԷ

ԱՐԵՓԱԿԸ—

ԽԱՉԱՓԱՅՏԻՆ

(ԴՈՒՄ)

3330

(13763-57)
21344-60

Թմբեկ ե գյուղն...

կը հորանջե՛...

հոգու վրա—

տեր ողորմյա... տեր ողորմյա... տեր ողորմյա...

Պառկել ե են՝

սարի ուսին,

վրան հսկա մի դերեզման,

վանքը հսկա ու հնամյա,

ո՛վ խմանա, թե վո՛ր դարու, վո՛ր իշխանի,

թագավորի որով շինված...

• Են՝ առհեղի ու աթոհն,

նստվածքը՝ մի վիշապու

հեքիաթական,

տեր աստծու սարսանվն եր են

ու զորության զանգվածը մի...

Աղոթքի պես՝

եղել եր վանքն

գյուղի սրտեն՝

վրեն

գյուղի...

Խաչը— մի թնւր— խրել եր խո՛ր

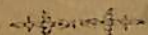
արեգակի կարմիր սրտին,

արեգակի սրտեն գունդ-գունդ բոցոտ արուն

եղել կերթա,

արուն վրան՝
արևասպան
թուրը վանքի
կրկնում ...

Գյուղի բոլորն խալիչեքը լեն արանքու,
վանքի հողերն ուր ամեն սր՝
լուսաբացին մինչ իրիկուն
զեղականի քրտինքն— արուն
կըծփոթ
ցորեն,
չալթուկ,
հազար բարիք
են կաշխատելու,
կեսը՝ իրեն, կեսն էլ վանքի հարկը կուտար:

Կիրականամուս...
հողեն կուգա
ու արանքու աշխատանքեն
սամիկ կուգա,
փանթ բազկերուն,
փանթ արանքուն,
փանթ արևուն...

Ազոթի բանին՝
զանգերն կուգան ու կըզատեն
դյուղի վրեն...

Գյուղի հողում՝

քրիստոսն կենի,
ձեռներն կ'իռչե սրտի վրա
ու վանք կերթա,
վար շուրթերով մաքրե, սրբե
դուռ ու մատուռ,
հառակն ու սլառ սուրբ հովորա,
չոքի՝ ու լան,...

գորավորին—երկու ձեռքով ազոթի անհ...

Աստված տերն էր սանդ աշխարհին,
տերն չլինե՞ր՝ ինչ էր աշխարհն ..
արդար էր տերն,
սրհնյալ էր տերն...

...կշարականեր սամիկ հողին—մեր տիրացուն,

փիլիսոփան մեր աշխարհի,
են ըացել էր ,,եփրեմ՝ վերդին...
ու կըկարգար,
կըթարգմաներ բարբառն սամու
ձեր բիծեքին ..

Առաջի հողում—կ'ըսողի ճամփան...
ու են ճամփան՝ հեռու, հեռու
ալմանակին՝ տերը կերթար երեսուցե...
ու սամիկներն չուխեքն հանած՝
կըրիտին ճամփուն նրա...
ու աշխարհի ճամփուն ան
վանքը—հասած ուսին սարի՝

վեղարավոր
քրիստոս եր մի
մեջքին գյուղի...
ու ուր կերթար...

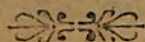
Ինչ եր կյանքը գեղականի...
բազկի ուժը ինչ եր իրեն

մի չուի, փայտե
ու գույք եզներ...

հողը — աղին ու վանքինը, —
վանքի բակում —
Լուսավորչի պատկերն պատին՝
ուսումնարան...

Ես չեմ աշխարհն գեղականի,
ես աշխարհում —
հապա ել ով տեր կլինեք
ու ով եր են —

հաստին տառձ մի հալեար՝
հինգ զմբեթի կարի վրա,
վերե, վերե՝ իր թախան շեքած
թաղավորի:

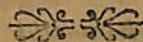
...ու սեղերը յիշան ճամփա,
յերկան, յերկան մի կարավան,
գյուղը կերթա քար հանքերը,
վոր քար կրե,
վոր վանք շինե...

ու գյուղն ետգես՝ քրիստոս դարձել՝
իր խաչափայտն սար կհանե...

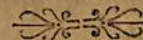
ով անհոգ եր, ով անջուր եր ու վրդը ծուռ՝
ամեն հավքան —

ու մեջքերուն քարը դրին քարի վրան՝
քարձրացրին սլառ ու դմբեթ.

վանքը ելավ, շինվեց հսկա
հաղար ձեռով արուն լվա...

Կիրակի որ —
գեղականը՝ ծեր, երեխա,
վանք կըթափի,
վանքում հսոր պատարանդ ե
ուրբաթ օրվան
խաչելության...
ու ժողովուրդն ծավալ նման
կրփրփրի,
կուգե քանդե պատերն վանքի...

Կիրակի ե —
հսոր կլի, ելի պիտի
հանդես երթա
արեգակի վաղբերդանքի...

Ժողովուրդը կտար կլի թափորներով
պիտի տանե արեն իրեն սարը մահու
խաչափայտի վրա մխե,

իրեն արնոտ ճամփուն պարզած խաչվածները,
խաչանկար դրոշներու պես...

մեր եր, մեր եր... արևը քու,
առնականիդ,
դուրքիդ արևն,
հողի, կյանքի՝ ու նրեւ՝ իմ ժողովուրդ,
խանդը, խինդը արարչական քու արունի,
կրակն հողուդ—արևը քու...
կյանքդ մեր եր...

Ժամանակը—վանք եր դարձել ու վառատակի մի ափազանի՝
թուրը քաշել՝ քու արևի սիրուն եր խրել,
դեմնին վռել—նստել վրան
վիշապու պես հեքիաթական...
Ժամանակը—արնոտ դարեր
իշխաններու, հարստաներու ու վանքերու
միւել եր լուս—արեգակի թևն ու վառը խաչափայտին...

Ժողովուրդը ծուներ եր իջել
խափարներում սուրը Հակոբա...
ու գմբեթեն գերեզմանի հնդի նման կիջներ կիջներ
նրա հոգուն առավածը մութ,
առավածն առես չարչարանքի, խափարումի զիջերվապես—
ու գմբեթեն կտրի նման սև դադաղի՝
են կըծածկեր
կյանքն ու արևն մեր յերկրի՝
մեռել—փռված դադաղի մեջ...

Ժողովուրդը՝ Գողգոթայի մի լեռ գեղված՝
լեռան ձերլն բազմւմ դարեր
արեգակը՝ խաչափայտին—կըբարձրանան...

2.

Հեղափոխման դարը հասավ...
աշխատավոր ժողովուրդներն
կան վտախ,
կան՝ քանդեն
արեգակը խաչափայտեն...

ու ալիքեն ամեն ուրեն,
վոր աղքատի, աշխատողի
քրտնավառտակ հացը ձեռքեն
խլեն կռտան սուրը Հակոբին,
հարուստներուն
իշխաններուն:

Ռաճիկը մեր—աշխատավոր գերդաստանեն
վողջ մարդկության՝

աղբերը մեկ,
նրա ձենեն՝
հլավ ինքն ել...
գլխին՝ մի գնչ,
ծվեն-ծվեն չուխտ հաղին...

իր պապեկան հին լեռներում
արջի վորջ եր շիջել իրեն
սարի տղեն—
բազկը՝ սարն,
սարի նման մեր աշխարհի
հլա են կուս ու վայրենի:

Վարդին հողի —

մի մեղի հիսուս՝

ձեռն ու վոտը արունդւա,

համ կրճգներ,

համ առնական՝ կռիվ կաներ

աշխարքի դեմ,

զայլերու դեմ ես լեռներու,

կռիվ կաներ իր արեւու, սրվան համար...

Ու որն հասավ —

լեռներն եկան

բաղնւմ զորքեր... բանվորութեան...

հեքիաթներում հլա չլսած

ու չընդգլած.

աշխարքն եսքան զոր եր ապրել՝

են չեր տեսել —

զորք ու բանակ լանվոր ազգի ..

Չարմանալի մի զորք եր են —

սող աշխարքի աշխատավոր խալխի հողում

ինչքան խիղճ կար, արդարութուն —

ստող եր կապվել ու կըփայլեր

են քաջ զորքի ճակտին պայծառ...

Ու են եկավ լեռները մեր՝

մեր լեռներում քանդե, քակե

արեւակը խաչափայտեն.

ու կյանք բերե, արե՛ բերե

անճար առակին, ամեն խիղճին,

զըրկածին,

ամեն մարդու,

վոր չեր տեսել իրեն կյանքում որ ու արե...

Ու առիկը թվանք առավ՝ կռիվ երթա
աղբերացած են քաջ զորքին,

Ձգում եր են, վոր իր հողում
քանդվում եր արդեն, արդեն
արեւակը խաչափայտեն...

Ռամկութունն,

լանվորութունն —

եկան հատան,

որեն զրին իրենց հաստատ,

վոր են վայելե, ով աշխատի:

Հողերն վանքի, իշխաններու

առան՝ տվին աշխատողին.

աշխատողի սրտում մին ել

— արե՛ բացվեց...

ու ամեն ինչ ազիզ դարցավ. .

Իսկ վանքն մնաց —

ստեա ասածու մաշված տրեխն՝

անտեր ընկած անձեր ճամբուն ժամանակի ..

Ժամանակը՝ ասեա վարար Արազ լինել. .

հեյ հին որեր...

մին ել ահա աստված կուգար,

վանքը՝ վոտին արեխ մի,

կողալ — ձեռքին.

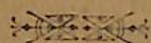
ու կըկանգներ իրեն հողի

խարջը կուգեր...

Քանի՛, Քանի՛ անճար աներ են ավել եր

իր տրեխի տակ ու արորել...

Ասեմն վեճին հարուստի հետ՝
 աղբատն կերթար ասածուն կ'կանչեր,
 վոր դար արդար գիվան աներ
 ու են կուգար—հաստին ասած մի հալուր—
 ու հարուստի կողմն կրքաշեր,
 աստված եր են ..

Հիմի ինչ է...
 ասաների ջուրը կտալամ
 ասես թե մի
 հեղափոխանք, մի փոխարանք՝
 կրհեղեղե գաշաերը չոր,

ասես թե են
 գուրս կրթալիլի սամկի միջեն
 իրեն ումի հուրն ու բոցն է...

Ու կրգարկե կրանկ գարձամ՝
 վանքը հիմեն կըկործանե,
 վանքերն ամեն

մի մի սյուներ
 աստվածային յերկնքներու...

Ու յերկնքներն աստվածային
 կրքանդվեն,
 հակո-հակո աստաղիներն
 ու գանդվածներն ժաթ խալարի
 վար կրթալիլեն
 դմբեթ,
 կամար,
 խոյակ

ու սյուն—
 տաճարները հնամենի—
 կը քանդվեն, վար կրթալիլեն..

Հիմի հոգում աշխատավոր ժողովուրդի
 —ամերում է
 խաչափայտի ..

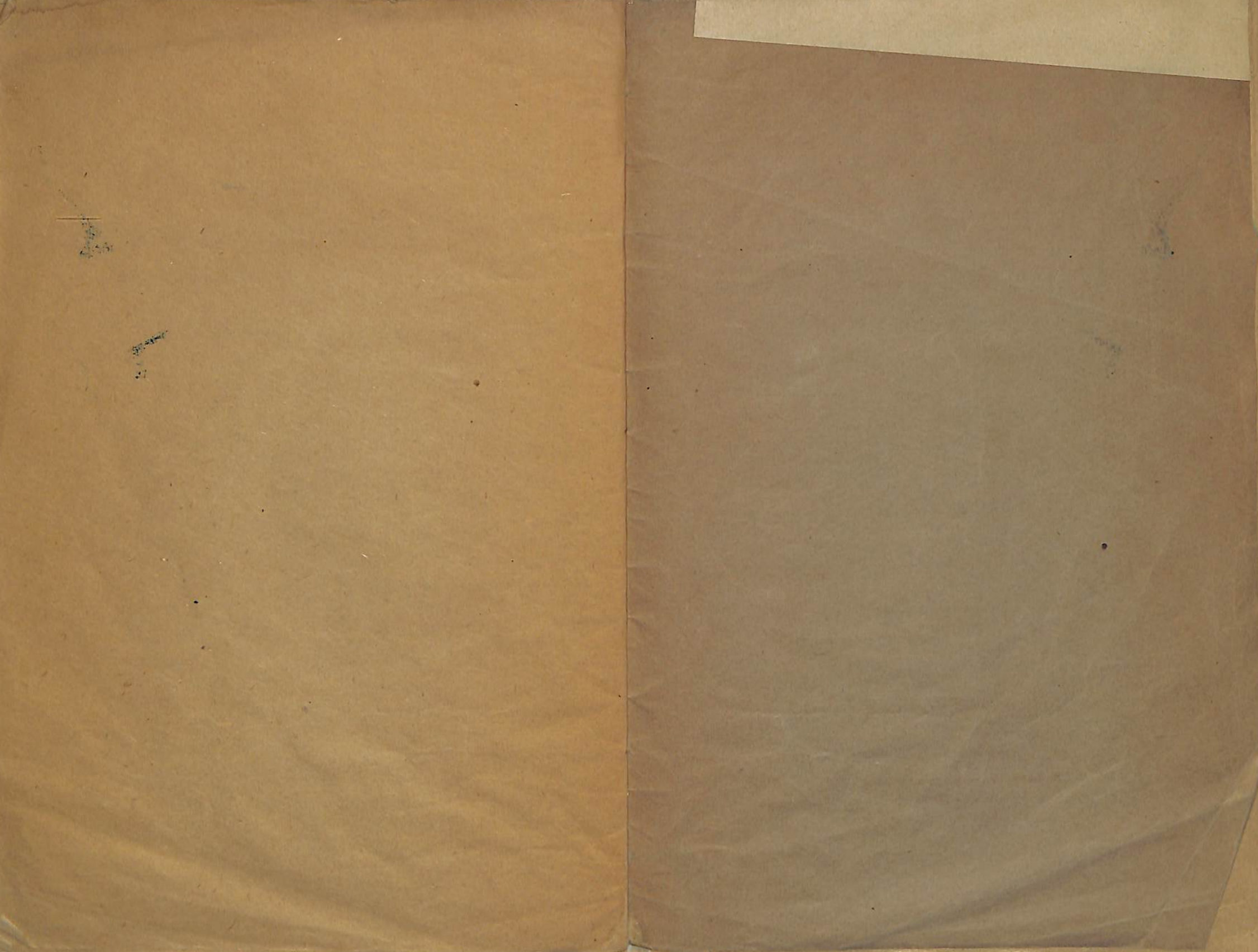
Աշխատավոր ժողովուրդներն՝ մեկ սիրտ, մեկ ջիւղ
 կանգնած մեկեն՝
 արեգակը վեր քանդեցին խաչափայտեն,
 բարձրացրին են դունդն հակա
 ու մի կրանկ... կրանկ ուժով
 վեր նեղեցին... արեք՝ վեր՝ տեղը իրեն, տիեզերքում,
 ուր շարժն նրա մարտակներն
 թռչեն ասես,
 ամեն միւր իրեն կյանքի ու գոյության ծիրն է գծում...

կյանքը հաղես—
 արեգակի խանդ ու ուժով՝
 անվերջ, անվերջ թախք է մի...

Ու արեք կեխեր, կեխեր
 համ գորավեր,
 համ փառավոր,
 ասես թե են գորքով, փառքով
 փոջ աշխարհի աշխատավոր մարդկությանն էր՝
 փառի կեխեր

8
15

235

1928
ՅԵԿԱՅԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԳԼԱՐԱՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ

17815

2013

